Kuva: Laura Happo / Tampereen kaupunki

Tampereen kaupungin opiskeluhuoltosuunnitelma 2026–2028

Koulutuksen järjestäjien yhteinen osuus

TAMPERE

Sisällys

1. Johdanto ... 3
2. Opiskeluhuollon kokonaisuus ... 4
2.1. Koulutuksen järjestäjäkohtaiset ja oppilaitoskohtaiset ryhmät ... 5
2.1.1. Alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä ... 5
2.1.2. Koulutuksen järjestäjien monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä ... 6
2.1.3 Oppilaitoskohtainen yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä ... 7
2.1.4. Yksilökohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä (MAR) ... 7
2.2. Opiskeluhuollon rekisterit ja kertomukset ... 8
2.3. Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa koskevia salassapitosäädöksiä ... 9
3. Opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisöjen hyvinvointi, terveys ja turvallisuus – tuloksia ja käytäntöjä ... 10
3.1. Kouluterveyskysely ... 11
3.2. Muut seurannat ja kyselyt ... 16
3.3. Kyselyistä ja seurantatiedoista nousevat teemat ... 20
4. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista ... 22
4.1. Opiskelijamäärät lukuvuonna 2025–2026 ... 22
4.1.1. Esi- ja perusopetus ... 22
4.1.2. Toisen asteen koulutus ... 24
4.2. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut ... 28
4.2.1. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto ... 28
4.2.2. Psykologi- ja kuraattoripalvelut ... 29
5. Opiskeluhuollon toimenpiteet ... 31
6. Koulutuksen järjestäjien opiskeluhuoltosuunnitelmat ... 34

1. Johdanto

Opetushallitus uudisti opetussuunnitelmien perusteet ja määräyksen ammatillisen koulutuksen opiskeluhuollon keskeisistä periaatteista sekä tavoitteista oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisiksi. Koulutuksen järjestäjät ottivat lain 13 §:n mukaiset opiskeluhuoltosuunnitelmat käyttöön 1.8.2023. Suunnitelmien sisältö ja rakenne noudattavat Opetushallituksen määräystä.

Tämä Tampereen kaupungin ylläpitämien esi- ja perusopetuksen, toisen asteen koulutuksen sekä yksityisten oppilaitosten opiskeluhuoltosuunnitelman yhteinen osuus sisältää periaatteet ja käytänteet opiskeluhuollon toteuttamisesta. Yhteinen suunnitelman osuus on laadittu yhteistyössä oppilaitosten ja opiskeluhuollon palveluita tuottavien toimijoiden kanssa. Suunnitelmaa laadittaessa on kuultu myös vanhempien sekä lasten ja nuorten näkemyksiä opiskeluhuollosta ja sen toteuttamisesta.

Tampereella koulujen, oppilaitosten ja opiskelijoiden arjessa toteutuvan opiskeluhuollon järjestäminen kuuluu kaupungille ja Pirkanmaan hyvinvointialueelle. Tampereen kaupunki on vastuussa opiskeluhuollon kokonaisuuden suunnitelmallisesta toteuttamisesta. Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä kaupungin ja hyvinvointialueen viranomaisten kanssa siten, että opiskeluhuollosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus.

Tämän yhteisen osuuden toteutumista seurataan ja sitä tarkistetaan kahden vuoden välein. Koulutuksen järjestäjien opiskeluhuoltosuunnitelmat liitetään tämän yhteisen osuuden liitteiksi ja osaksi kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa.

Yhteisen suunnitelman työstämisessä kuultiin erilaisia yhteistyöryhmiä:

- Monialaisen opiskeluhuollon ohjausryhmän kokouksissa käydyt keskustelut
- Seuraavia ryhmien näkemyksiä ja kommentteja on selvitetty opiskeluhuoltosuunnitelman päivittämistä varten syksyllä 2025:
    - kaupungin sisäiset ryhmät
    - vammaisneuvosto 18.11.2025
    - lasten parlamentti 19.11.2025
    - maahanmuuttajaneuvosto 21.10.2025
    - nuorisovaltuusto 27.11.2025
    - Tampereen vanhemmat ry 22.10.2025

Yhteinen osuus käsiteltiin päätöksenteossa seuraavasti:

- Elinvoima- ja osaamislautakunta 2026
- Kasvatus- ja opetuslautakunta 2026
- Kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi lautakuntien käsittelyn jälkeen
- Järjestäjäkohtaiset opiskeluhuoltosuunnitelmat hyväksytään palveluista vastaavissa lautakunnissa 2026

Kuva: Laura Happo/Tampereen kaupunki

2. Opiskeluhuollon kokonaisuus

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämisestä oppilaitosyhteisössä sekä näiden edellytysten lisääviä toimia.

Opiskeluhuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa ja tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhuoltopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden tehtävä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 3 ja 4 §:n mukaan ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n mukaan hyvinvointialue, jonka alueella oppilaitos sijaitsee, vastaa opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä alueellaan sijaitsevien oppilaitoksen opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta. Hyvinvointialue, jonka alueella oppilaitos sijaitsee, vastaa myös opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä terveydenhuoltolaissa säädetyn mukaisesti.

Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteisöllisenä opiskeluhuoltona, jonka lähtökohtana on opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja kuulluksi tuleminen, sekä yksilökohtaisena opiskeluhuoltona, jolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavaa opiskeluterveydenhuoltoa, kuraattori- ja psykologipalveluja sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Koulutuksen järjestäjä vastaa:

- opetussuunnitelman mukaisen tai koulutuksen järjestäjän päätökseen perustuvan opiskeluhuolto-suunnitelman toteutumisesta
- soveltuvien tilojen tarjoamisesta opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseksi

Hyvinvointialue vastaa:

- koulu- ja opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä terveydenhuoltolaissa säädetyn mukaisesti sekä esiopetusikäisten neuvolaterveydenhuollon järjestämisestä
- opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä alueellaan sijaitsevien oppilaitosten opetuksessa tai koulutuksessa oleville opiskelijoille
- opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen on oltava helposti opiskelijoiden saavutettavissa, palvelut tarjotaan ensisijaisesti oppilaitoksessa

Opiskeluhuolto järjestetään yhteistyössä

- opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen opiskeluhuoltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa siten, että opiskeluhuollosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 9 § ja hyvinvointialueen osalta Terveydenhuoltolaki 1326/2010, 15 a §).

2.1. Koulutuksen järjestäjäkohtaiset ja oppilaitoskohtaiset ryhmät

Monialaisen opiskeluhuollon suunnitelmallisuudesta, toteutuksesta, seurannasta ja arvioinnista vastaavat eri tasoilla toimivat ryhmät. Pirkanmaalla toimii alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä, Tampereella koulutuksen järjestäjän monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä sekä oppilaitosten omat yhteisölliset opiskeluhuoltoryhmät. Tarvittaessa kootaan tapauskohtaisesti myös yksilökohtaisia monialaisia asiantuntijaryhmiä yksittäisen oppilaan/opiskelijan tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi.

2.1.1. Alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä

Yhteistyön varmistamiseksi koulutuksen järjestäjien ja hyvinvointialueen välillä on lakiin määritelty velvoite alueellisen yhteistyöryhmän muodostamisesta ja tehtävistä. Pirkanmaan hyvinvointialue yhdessä alueen kuntien kanssa toimii alueellisessa opiskeluhuollon yhteistyöryhmässä. Yhteistyöryhmässä on edustettuna alueella toimivat koulutuksenjärjestäjät. Alueellisen yhteistyöryhmän keskeisin tehtävä on valmistella alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma ja seurata sen toteutumista. Ryhmä seuraa myös opiskeluhuoltopalvelujen, koulutuksen järjestäjien, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen sekä muiden tarvittavien palvelujen yhteistyön toteutumista ja käsittelee yhteistyökysymyksiä.

2.1.2. Koulutuksen järjestäjien monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä

Koulutuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä. Opiskeluhuollon ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen tai sille asetetut tehtävät voi hoitaa muu tehtävään soveltuva ryhmä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 §)

Tampereella toimii koulutuksen järjestäjien yhteinen monialainen ohjausryhmä. Koulutuksen järjestäjien omat monialaiset opiskeluhuollon ohjausryhmät ja oppilaitoskohtaiset opiskeluhuoltoryhmät jatkavat työskentelyään kuten aiemmin. Kunnan alueella toimivien koulutuksen järjestäjien opiskeluhuoltosuunnitelmat liitetään lastensuojelulain 12 §:n mukaiseen kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

Ohjausryhmässä ovat edustettuina kaikki ne toimialat ja ammattiryhmät, joita opiskeluhuolto koskee, alueella toimivat muut koulutuksen järjestäjät sekä opiskelijat ja huoltajat. Opiskeluhuollon ohjausryhmä vahvistaa järjestäjätasoista suunnittelua, kehittämistä ja opiskeluhuollon kytkemistä osaksi koulutuksen järjestäjien muuta strategista suunnittelua.

Ohjausryhmän jäsenet (syksyllä 2025):

Dundar-Järvinen Aila/Kivistö Johanna, Tampereen vanhemmat ry
Flinck Tuija, Tampereen yhteiskoulun lukion rehtori
Halme Milja-Maria, Nuorisovaltuusto
Härmä Heidi, opiskeluterveydenhuolto, Pirkanmaan hyvinvointialue
Jurvela Harri, puheenjohtaja, kehittämispäällikkö, perusopetus ja 2. aste
Karjalainen Jussi, perusopetuksen rehtori (7.–9. lk.), Tampereen normaalikoulu
Leppäharju Tuija, kehittämispäällikkö, lukiokoulutus
Ojalammi Ulla, opetusjohtaja, perusopetus
Pasma Ilona, Linnainmaan koulun rehtori, perusopetus
Perttunen Heli, opiskeluterveydenhuollon apulaisylilääkäri, Pirkanmaan hyvinvointialue
Pirinen Niina, kouluterveydenhuolto, Pirkanmaan hyvinvointialue
Rautanen Heli, aluejohtaja, varhaiskasvatus ja esiopetus
Sarvala Merja, opintoasiainjohtaja, Tampereen seudun ammattiopisto
Säkkinen Sanna, koulutuspäällikkö, Kiipulan ammattiopisto
Tauriainen Miska, Nuorisovaltuusto
Tikka Sirpa, palvelupäällikkö, opiskeluhuolto, Pirkanmaan hyvinvointialue
Tuomainen Leena (siht.), pedagoginen asiantuntija, perusopetus

Ohjausryhmän tehtävät:

- Tekee linjauksia opiskeluhuollon yhteistyötavoista sekä määrittelee toimintatapoja ja työkaluja opiskeluhuoltoon
- Ennakoi ja suunnittelee henkilöstömitoituksia
- Turvaa opiskelijoiden tarvitsemien opiskeluhuoltopalvelujen yhdenvertaista saatavuutta ja laatua
- Kerää, analysoi ja hyödyntää erilaisia tietovarantoja työskentelyssään ja ohjaustehtävässään sekä kehittämisen edistämisessä

- Vahvistaa opiskeluhuollon toteuttamista ja johtamista toiminnallisena kokonaisuutena ja monialaisena yhteistyönä
- Ohjaa ja valvoo oppilaitoskohtaisten opiskeluhuoltoryhmien toimintaa
- Tukee kaikilla tasoilla koulun ja kodin yhteistyötä, opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta
- Laatii lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman opiskeluhuoltoa koskevan osan.

Ryhmän jäsenet huolehtivat tiedonkulusta oman toimialansa, ammattiryhmänsä ja ohjausryhmän välillä.

2.1.3 Oppilaitoskohtainen yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä

Yhteisöllinen opiskeluhuolto edistää oppilaiden oppimista ja hyvinvointia sekä yhteisön hyvää vuorovaikutusta ja osallisuutta. Yhteisöllinen opiskeluhuolto tukee oppilaitoksen yhteisöä ja on ensisijainen opiskeluhuollon työmuoto. Yhteisöllisessä työssä kehitetään ja edistetään oppilaitoksen terveellisyyttä, esteettömyyttä ja turvallisuutta sekä koko yhteisön hyvinvointia. Siihen kuuluu myös oppilaitoksen toimintakyvystä huolehtiminen ongelma- ja kriisitilanteissa.

Monialaista yhteisöllistä opiskeluhuoltoryhmää johtaa rehtori, apulaisrehtori tai muu oppilaitoksen toiminnasta vastaava johtaja tai päällikkö. Lain mukaan oppilaitoksen henkilöstö sekä kaikki muut opiskelijoiden kanssa työskentelevät ml. opiskeluhuollon kuraattorit, psykologit, terveydenhoitajat ja lääkärit osallistuvat yhteisölliseen opiskeluhuoltotyöhön oman työtehtävänsä ja opiskeluhuoltosuunnitelman mukaisesti. Mukaan työhön kutsutaan tarvittavia paikallisia yhteistyökumppaneita sekä opiskelijoiden ja huoltajien edustus. Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä kokoontuu säännöllisesti ennalta sovitun aikataulun mukaisesti. Tehtävät edellyttävät, että ryhmä kokoontuu suunnitelmallisesti ja riittävän usein, vähintään kerran kuukaudessa. Oppilaitos tiedottaa yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sovitun käytännön mukaisesti. Ryhmä suunnittelee, arvioi ja kehittää toimintaansa vuosittain. Yhteisöllisessä opiskeluhuoltoryhmässä käsitellyt asiat dokumentoidaan ennalta sovitulla tavalla.

2.1.4. Yksilökohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä (MAR)

Yksilökohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä (MAR) on tilannekohtainen asiantuntijaryhmä, johon voi kuulua terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori, lääkäri, opinto-ohjaaja, vastuuohjaaja tai muu opiskelijan kannalta keskeinen opettaja tai opiskelijan nimeämä henkilö. Ryhmän kokoaa se opiskeluhuollon tai oppilaitoksen henkilökunnan edustaja, jolle asian selvittäminen työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella.

Opiskelijalta ja/tai huoltajalta kysytään etukäteen suostumus ryhmän kokoamiseen sekä kokoonpanoon. Suostumus kirjataan opiskeluhuollon kertomukseen. Ensimmäisessä kokouksessa varmistetaan suostumus ja sovitaan yhdessä ryhmän toimintaan liittyvät asiat. Tarpeelliset tiedot kirjataan opiskelijakohtaiseen opiskeluhuollon kertomukseen, johon jäsenillä on käyttöoikeus. Ryhmä sopii keskuudestaan vastuuhenkilön kirjaajaksi. Ryhmä huomioi kaikessa työskentelyssään opiskelijan ikä- ja kehitystason suhteessa osallisuuteen ja oikeuteen päättää omista asioistaan.

Ryhmään kuuluvat ammattilaiset voivat ryhmässä käydyn keskustelun lisäksi tarvittaessa käydä keskinäisiä konsultaatioita ja vaihtaa kyseisen opiskeluhuollollisen asian hoitamiseksi välttämättömiä tietoja salassapitovelvoitteiden estämättä. Näistä keskinäisistä konsultaatioista ja keskusteluista tehdään kirjaukset opiskeluhuoltokertomukseen ja tarvittavin osin myös niihin osallistuneiden sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten omiin potilas- ja asiakaskertomuksiin.

Tietoja, jotka on tallennettu oppilas- tai opiskelijahuoltorekisteriin monialaisen asiantuntijaryhmän työskentelyn yhteydessä, saa antaa sivulliselle vain, jos siihen on luovuttamiseen oikeuttava lain säännös tai asianomaisen henkilön kirjallinen, yksilöity suostumus.

2.2. Opiskeluhuollon rekisterit ja kertomukset

Yksilöllisen opiskeluhuollon järjestämiseen liittyvistä henkilörekistereistä ja opiskeluhuollon kertomuksista säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain 21. pykälässä. Koulutuksen järjestäjä ylläpitää rekisterinpitäjänä monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhuollon rekisteriä. Rekisteriin tallennetaan monialaisessa yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa laadittavat välttämättömät kirjaukset sekä muut siihen liittyvissä tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä opiskelijaa koskevat asiakirjat. Rekisterinpitäjä on nimennyt rekisterille vastuuhenkilön, joka määrittelee tapauskohtaisesti käyttöoikeudet rekisteriin.

Jos opiskelija on myös opiskeluhuoltopalvelujen piirissä, kirjataan tarvittavat asiat myös kyseisen opiskelijan sosiaali- tai terveydenhuollon tietojärjestelmiin, kuten muukin yksilökohtaisen opiskeluhuoltopalvelun kannalta tärkeä tieto.

Opiskeluhuollon monialaisessa asiantuntijaryhmässä selvitetään yksittäisen opiskelijan opiskeluhuollon tarvetta. Kun asiantuntijaryhmän jäsenet toteuttavat jo suunniteltuja ja sovittuja yksilöllisiä opiskeluhuollon tukitoimia, asiantuntijaryhmän vastuuhenkilön on kirjattava ryhmän toimintatavoitteiden kannalta välttämättömät opiskelijaa koskevat tiedot opiskeluhuoltokertomukseen. Opiskelijalla ja alaikäisen opiskelijan huoltajalla on oikeus saada tietää, mitä tietoja opiskelijasta on rekistereihin ja kertomuksiin merkitty, ja ketkä ovat hänen tietojaan käyneet lukemassa.

Opiskeluhuoltokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjataan seuraavat opiskelijaa koskevat tiedot:

- Nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- Asian aihe ja vireille panija
- Opiskelijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet
- Tiedot asian käsittelystä opiskeluhuoltoryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa, kokouksessa tehdyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot
- Toteutetut toimenpiteet
- Kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa

- Mikäli sivulliselle annetaan opiskeluhuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu

2.3. Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa koskevia salassapitosäädöksiä

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tiedot ovat salassa pidettäviä, taustalla mm. yleinen tietosuoja-asetus GDPR, potilaslaki, henkilötietolaki sekä julkisuuslaki. Opiskelijoiden ja/tai huoltajien osallisuus on keskiössä ja kaikessa pyritään mahdollisimman avoimeen yhteistyöhön ja luottamukselliseen suhteeseen.

Tietoja ei saa luovuttaa sivullisille ilman:

1. tiedon luovuttamiseen oikeuttavaa lain säännöstä
2. opiskelijan ja/tai hänen huoltajansa yksilöityä kirjallista suostumusta.

Sivullisella tarkoitetaan henkilöä, joka ei osallistu asianomaisen opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhuollon tarpeen selvittämiseen tai sen toteutukseen taikka niihin liittyviin tehtäviin. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavalla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus ilmoittaa poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot, jos hän tehtäviä hoitaessaan on saanut tietoja olosuhteista, joiden perusteella hänellä on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi. Myös muut lait oppilas- ja opiskelijahuoltolain lisäksi määrittelevät tietojen luovuttamista (mm. lastensuojeluilmoitus tai lastensuojelun pyytämät tiedot).

Kun suostumus tietojen luovuttamiseen tarvitaan, sen tulee oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan olla kirjallinen ja yksilöity. Luovuttaja on vastuussa luovuttamastaan tiedosta; epävarmoissa tapauksissa on tärkeää tarkentaa suostumuksen sisältöä asianosaiselta (ikä- ja kehitystaso huomioiden) tai tarvittaessa konsultoida juristia. Opiskeluhuollon ammattilaiset voivat opiskelijan/huoltajan suostumuksella järjestää yhteisiä asiakastapaamisia, esimerkiksi yhteisvastaanoton, psykologin, terveydenhoitajan, lääkärin tai kuraattorin kesken. Tällöin riittää suullinen suostumus. Suostumuksen yhteydessä sovitaan tapaamisen sisältö pääpiirteittäin. Suostumus kirjataan opiskeluhuollon toimijoiden potilas- tai asiakastietojärjestelmään.

Kaikki opiskeluhuollon rekistereissä (asiakas- ja potilastietojärjestelmät) olevat tiedot eivät ole opiskeluhuollon järjestämisen ja toteuttamisen kannalta välttämättömiä, jolloin kaikkia tietoja ei saa luovuttaa ilman kirjallista suostumusta opiskeluhuollon sisällä. Esimerkiksi moniammatillista lähetettä varten on tärkeää koota kaikki merkityksellinen tieto opiskelijasta ja luovuttaa toiselle opiskeluhuollon ammattilaiselle (sisältäen ei-välttämättömiä tietoja). Jos moniammatillista (nuorisovastaanotto, perheneuvola) lähetettä varten luovutetaan em. ei-välttämättömiä tietoja, tarvitaan kirjallinen yksilöity suostumus opiskelijalta ja/tai huoltajalta. Yksilöinti tarkoittaa, että asiantuntija käy opiskelijan/huoltajan kanssa läpi, mitä tietoja jatkohoitotaho edellyttää, ja pyytää niiden luovuttamiseen kirjallisen suostumuksen. Suostumuksen pyytämisestä vastaa se henkilö, joka on päävastuullinen opiskelijan asian hoidon järjestämisessä.

Kuva: Laura Happo / Tampereen kaupunki

3. Opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisöjen hyvinvointi, terveys ja turvallisuus – tuloksia ja käytäntöjä

Koulutuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta. Se tarkoittaa toiminnan jatkuvaa arviointia ja kehittämistä. Koulutuksen järjestäjäkohtainen monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa koko kaupungin opiskeluhuollon omavalvonnasta. Oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta vastaa oppilaitoksen rehtori, apulaisrehtori tai muu oppilaitoksen toiminnasta vastaava johtaja tai päällikkö yhteistyössä oppilaitoksen opiskelijahuoltoryhmän kanssa. Koulutuksen järjestäjän on huolehdittava, että opiskeluhuoltosuunnitelmien seuranta, palautekyselyjen toteuttaminen ja niistä saatujen tietojen hyödyntäminen palvelujen kehittämisessä toteutuvat.

Tampereen kaupungin opiskeluhuollon omavalvonnan pääasialliset tiedonlähteet ovat:

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) joka toinen vuosi toteuttama valtakunnallinen kouluterveyskysely, johon vastaavat perusopetuksen 4.-, 5.-, 8.- ja 9.-luokkalaiset, lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijat sekä ammatillisen koulutuksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat
- Tea-viisarin tulokset (THL) joka toinen vuosi
- Vuosittain julkaistava Nuorisobarometri, joka mittaa suomalaisten 15–29-vuotiaiden nuorten arvoja ja asenteita
- Asiakastyytyväisyyskyselyt ja muut paikallisesti tehdyt selvitykset ja palautteet

3.1. Kouluterveyskysely

THL:n kouluterveyskyselyn mukaan **lasten ja nuorten tyytyväisyys elämään on hieman lisääntynyt.** Kyselyyn vastanneista valtaosa on tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä. Aikaisempaan verrattuna tyytyväisyys elämään on lisääntynyt 8. ja 9. luokkalaisilla sekä toisen asteen koulutuksen opiskelijoilla. 4. ja 5. luokkalaiset ovat kaikkein tyytyväisimpiä elämäänsä, mutta heillä osuus on hieman laskenut. Pojat ovat edelleen tyytyväisempiä elämäänsä kuin tytöt kaikilla kouluasteilla.

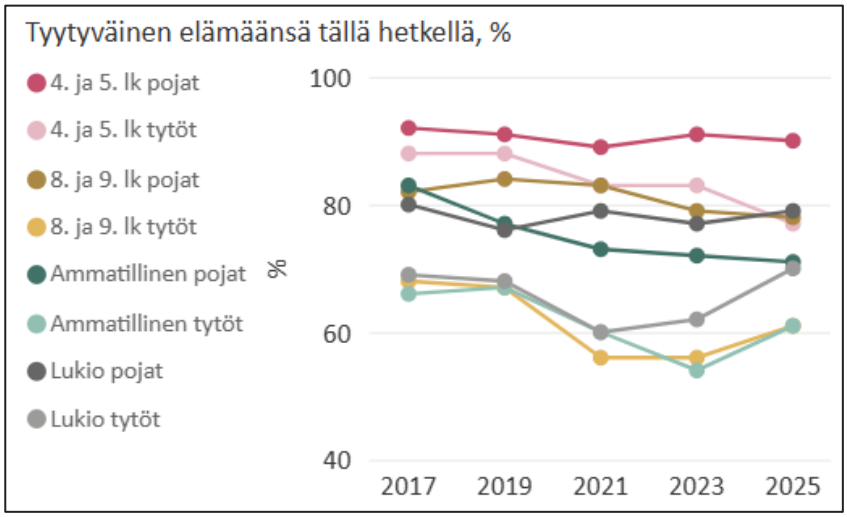

Kuvio 1. Elämäänsä tyytyväisten osuus (%)

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus ja masennusoireilu eivät ole vähentyneet. Mielenterveyteen liittyviä ongelmia kokee noin joka viides lapsi ja nuori. Sukupuolittaiset erot ovat suuria, sillä tytöistä noin joka kolmas ja pojista noin joka kymmenes kertoo kokevansa ahdistuneisuutta tai heillä on masennusoireilua. Aikaisempaan verrattuna lukiolaiset kokevat vähemmän ja ammatillisen koulutuksen opiskelijat sekä 8. ja 9. luokkalaiset enemmän kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta.

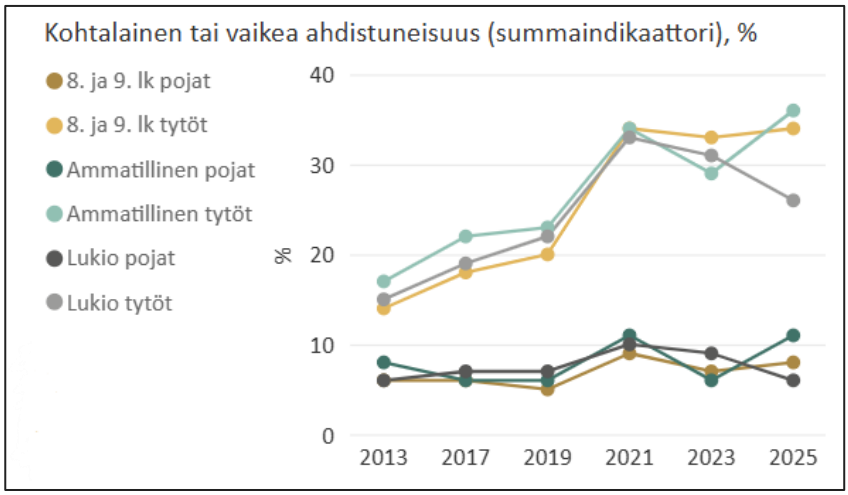

Kuvio 2. Kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kokeneiden osuus (%)

Monet kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Vajaa neljännes 8. ja 9. luokkalaisista ja toisen asteen koulutuksessa opiskelevista kokee terveytensä keskinkertaiseksi tai huonoksi. 4. ja 5. luokkalaisilla osuus on alle 10 %. Pojat kokevat terveytensä selvästi tyttöjä paremmaksi. Aikaisempaan verrattuna lasten ja nuorten kokemus omasta terveydestä on hieman parantunut kaikilla kouluasteilla. Etenkin 8. ja 9. luokkalaiset tytöt ja lukiossa opiskelevat tytöt kokevat terveytensä aiempaa harvemmin keskinkertaiseksi tai huonoksi.

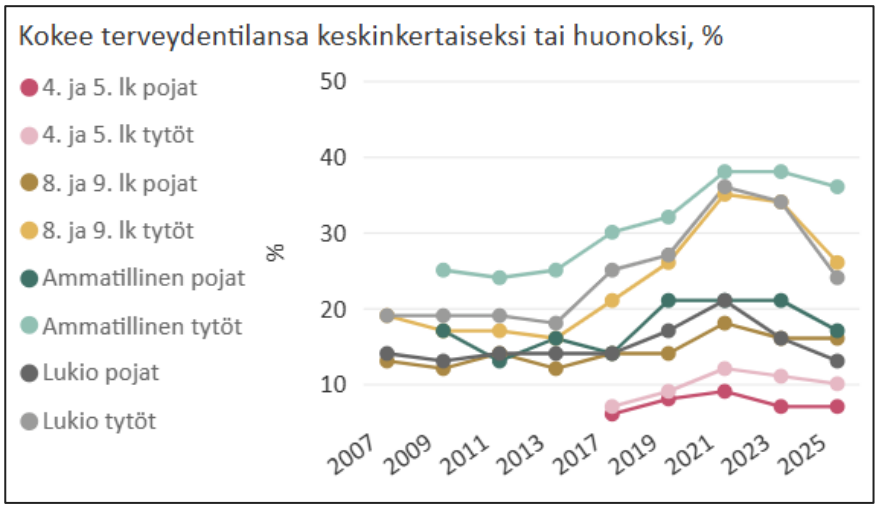

Kuvio 3. Terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokeneiden osuus (%)

Yksinäisyyden kokeminen on vähentynyt selvästi toisen asteen koulutuksessa. Yksinäisyyden kokeminen on laskenut lähes koronaepidemiaa edeltäneiden vuosien tasolle kaikilla kouluasteilla. Reilu 10 % 8. ja 9. luokkalaisista ja toisen asteen koulutuksessa opiskelevista kokee itsensä usein yksinäiseksi. 4. ja 5. luokkalaisilla osuus on 5 %. Tytöt tuntevat yksinäisyyttä selvästi enemmän kuin pojat. Etenkin toisen asteen koulutuksessa opiskelevat tytöt kokevat itsensä aikaisempaa harvemmin yksinäisiksi.

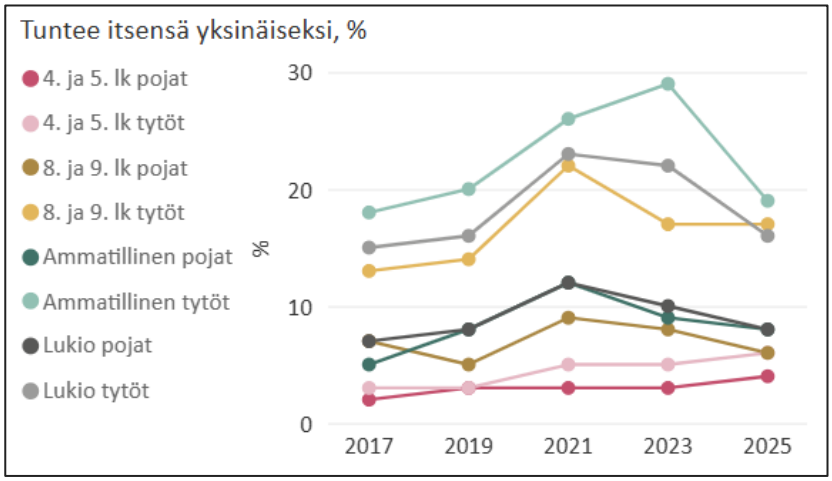

Kuvio 4. Yksinäiseksi itsensä tuntevien osuus (%)

Kiusaaminen on hieman lisääntynyt perusopetuksessa ja vähentynyt toisen asteen koulutuksessa. Kiusaaminen ilmenee yleisimmin nimittelynä, naurunalaiseksi tekemisenä, kaveriporukan ulkopuolelle jättämisenä, valheiden levittämisenä ja lyömisenä. Kiusaamista tapahtuu eniten alakoulussa, jossa 10 % kertoo olevansa koulukiusattuna vähintään kerran viikossa. 8. 9. luokkalaisilla osuus on 7 %, ammatillisessa koulutuksessa 3 % ja lukiossa 1 %. Poikia kiusataan tyttöjä enemmän kaikilla muilla kouluasteilla paitsi ammatillisessa oppilaitoksessa. Toisaalta ammatillista koulutusta lukuun ottamatta pojat myös osallistuvat kiusaamiseen tyttöjä enemmän.

Kiusatuksi tuleminen voi johtaa monenlaisiin seurauksiin, kuten yksinäisyyteen, osallistumisen vähenemiseen, itsetunnon heikkenemiseen, sosiaaliseen ulkopuolelle jäämiseen, lisääntyviin koulupoissaoloihin, heikompaan koulussa pärjäämiseen ja päihdeongelmien kehittymiseen. Kiusaajille koituu myös haittoja, kuten psykosomaattisia kipuja, ja heillä on usein myös suurentunut riski ajautua rikollisuuden pariin. Kiusaaminen aiheuttaa myös merkittäviä yhteiskunnallisia kustannuksia. Opettajien työmäärän kasvu, vanhempien huolestuneisuuden ja kuormittuneisuuden aiheuttamat osasairauspäivärahat, opiskelijan somaattisiin ja psyykkisiin oireisiin liittyvät lääkärikäynnit sekä terapiakäynnit yms.

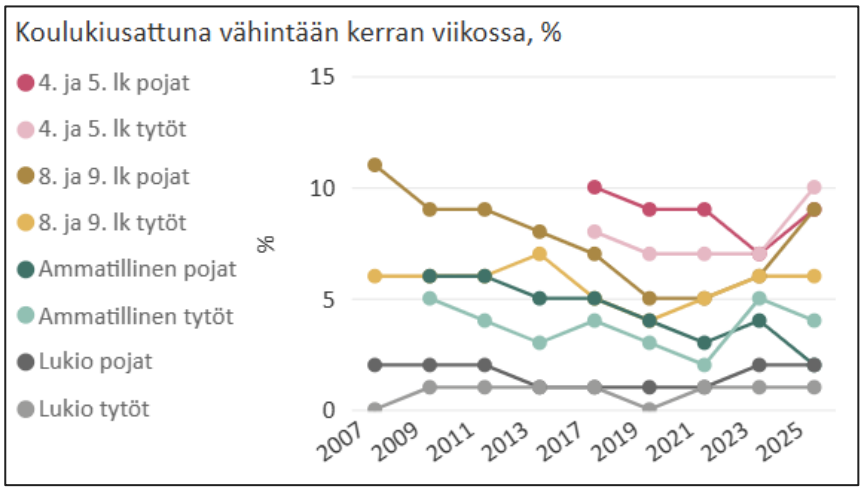

Kuvio 5. Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa olleiden osuus (%)

Syrjinnän kokemukset ovat kiusaamista yleisempiä. Syrjintä liittyy esimerkiksi ulkonäköön, sukupuoleen, ihonväriin tai perheeseen. 8. ja 9. luokkalaisista joka kolmas kertoo kokeneensa syrjintää, kun toisen asteen koulutuksessa osuus on noin 15 %. Aikaisempaan verrattuna syrjinnän kokeminen on lisääntynyt yläkoulussa, mutta vähentynyt selvästi toisen asteen koulutuksessa.

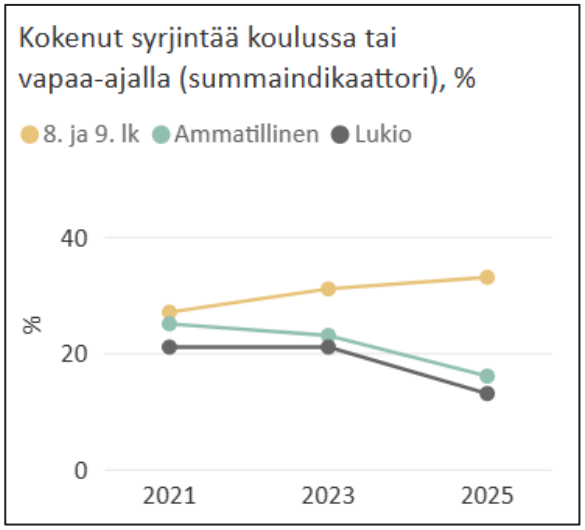

Kuvio 6. Syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla kokeneiden osuus (%)

Erilaiset väkivallan kokemukset ovat hieman vähentyneet, mutta ne ovat edelleen yleisiä. Häiritsevää seksuaalista ehdottelua ja ahdistelua kokee noin joka kolmas tyttö ja noin joka kymmenes poika. Etenkin tytöt kokevat näin kuitenkin selvästi harvemmin kuin aikaisemmin. Noin joka kymmenes tyttö on vuoden aikana kokenut seksuaaliväkivaltaa, kuten pakottamista riisuuntumaan tai seksiin painostamista.

Fyysisen uhan kokemukset ovat vähentyneet kaikilla muilla kouluasteilla paitsi alakoulussa. Pojilla fyysisen uhan kokeminen on tyttöjä yleisempää. Myös perheen sisäiset väkivallan kokemukset ovat hieman vähentyneet kaikilla kouluasteilla. Noin joka kymmenes lapsi ja nuori kertoo vanhemman nöyryyttäneen tai nolanneen häntä. Vanhemmat uhkailevat lapsia ja nuoria väkivallalla vain harvoin, mutta peruskoulussa noin joka kymmenes lapsi ja nuori kertoo kokeneensa vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana.

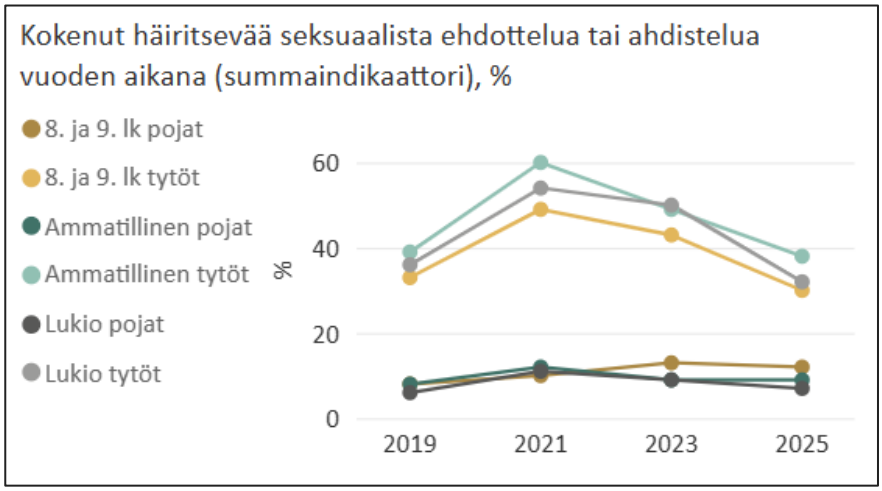

Kuvio 7. Vuoden aikana häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua kokeneet (%)

Nuorten päihteiden käyttö on vähentynyt. Tupakkatuotteiden käyttö on kokonaisuudessaan vähentynyt, vaikka nikotiinipussien käyttö on yleistynyt. Ammatillisessa koulutuksessa kolmannes ja yläkoulussa sekä lukiossa noin joka kymmenes käyttää tupakkatuotteita. Humalahakuinen huominen on vähentynyt edelleen.

Viikoittain alkoholia käyttää noin 4 % nuorista. Myös huumekokeilut ovat vähentyneet etenkin ammatillisessa koulutuksessa. Yläkoululaisista ja lukiolaisista noin 7 % on kokeillut huumeita, kun osuus ammatillisen koulutuksen opiskelijoilla on 16 %. Nettiriippuvuus on vähentynyt hieman kaikilla kouluasteilla. Alakoululaisista 4 % ja yläkoululaisista sekä toisen asteen koulutuksen opiskelijoita noin joka kymmenes kokee netin käyttönsä liialliseksi.

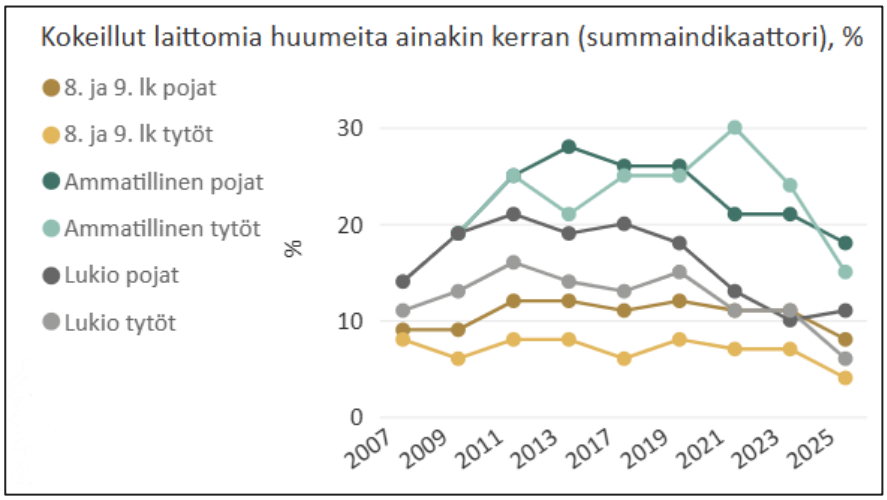

Kuvio 8. Laittomia huumeita ainakin kerran kokeilleiden osuus (%).

Valtaosa nuorista on saanut tarvittaessa apua koulun ammattilaisilta. Noin puolet peruskoululaisista kokee, että heillä on mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista. Toisen asteen koulutuksessa osuus on noin 60 % ja se on noussut aikaisempaan verrattuna. Suurin osa nuorista on saanut tarvittaessa tukea oppimiseen ja koulunkäyntiin luokanvalvojalta, erityisopettajalta, joltain muulta opettajalta tai opinto-ohjaajalta. Osuudet ovat pysyneet viime vuosina suurin piirtein samansuuruisina (80–95 %). Valtaosa nuorista on myös saanut tarvittaessa tukea ja apua hyvinvointiinsa kouluterveydenhoitajan, -lääkärin, -psykologin tai -kuraattorin palveluista. Vain 1–3 % nuorista kertoo, että ei ole päässyt näiden palveluiden pariin yrittämisestä huolimatta.

Kouluterveyskyselyn tulosten yhteenveto

- Lasten ja nuorten tyytyväisyys elämään on hieman lisääntynyt.
- Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus ja masennusoireilu eivät ole vähentyneet.
- Monet kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi.
- Yksinäisyyden kokeminen on vähentynyt selvästi toisen asteen koulutuksessa.
- Kiusaaminen on hieman lisääntynyt perusopetuksessa ja vähentynyt toisen asteen koulutuksessa.
- Syrjinnän kokemukset ovat kiusaamista yleisempiä.
- Erilaiset väkivallan kokemukset ovat hieman vähentyneet, mutta ne ovat edelleen yleisiä.
- Nuorten päihteiden käyttö on vähentynyt.
- Valtaosa nuorista on saanut tarvittaessa apua koulun ammattilaisilta.

3.2. Muut seurannat ja kyselyt

Tampereen perusopetuksen oppilaille toteutetaan keväisin Ajatuksia koulusta -kysely. Lisäksi yhteisöllisen opiskeluhuollon vuosikellossa kerrotaan, että esi- ja perusopetuksen oppilaat vastaavat tarvittaessa vuosittain ”Miten minulla menee” -kyselyyn. Opiskeluhuollon näkökulmasta kyselyt tuottavat tärkeää tietoa mm. kavereiden määrästä, turvallisuuden tunteesta, kiusaamisesta, seksuaalisesta häirinnästä, tunne- ja vuorovaikutustaitojen käsittelystä koulussa ja tyytyväisyydestä itseensä. Kyselystä ei tehdä kaupunkitasoista koontia, mutta tuloksia hyödynnetään kunkin yksikön tai koulun yhteisöllisen opiskeluhuollon työskentelyssä.

Ajatuksia koulusta- kyselyä on toteutettu säännöllisesti opiskelijoille ja huoltajille lukuvuodesta 2021–2022 alkaen. Vastaajien määrä on noussut vuosien aikana ja lukuvuonna 2024–2025 kyselyyn vastasi 13645 oppilasta sekä 3262 huoltajaa. Ensimmäisestä kyselystä alkaen kouluarvosana koko lukuvuodelle on pysynyt hyvällä tasolla, hieman yli 8. Myös huoltajien kokemus yhteistyöstä koulun kanssa on pysynyt hyvänä ja noin 85 % kokee, että koulun kanssa on helppo tehdä yhteistyötä. Huoltajien kokemus mahdollisuudesta vaikuttaa kouluyhteisön asioihin on ollut vähäisempi, mutta viimeisimmässä kyselyssä positiiviset vastaukset lisääntyivät ja yli puolet huoltajista vastasivat myönteisesti. Lukuvuosikyselyn perusteella suurin osa, melkein 90 %, lapsista ja nuorista kokee olonsa hyväksi koulussa. Suurin osa opiskelijoista ei myöskään koe yksinäisyyttä välitunneilla ja lapsista ja nuorista valtaosa kokee olonsa turvalliseksi koulussa vähintään useimmiten. Hieman alle puolet opiskelijoista vastasivat nähneensä väkivaltatilanteita koulussa. Viimeisimmässä kyselyssä he vastasivat kertovansa väkivaltatilanteista koulun aikuiselle harvemmin kuin aiempina vuosina. Suurin osa lapsista ja nuorista tietää mitä tehdä, jos on huoli omasta tai kaverin hyvinvoinnista. Yli 70 % lapsista ja nuorista vastasi, etteivät he olleet kokeneet kiusaamista ja melkein 70 % oli kertonut kiusaamisesta koulun aikuiselle. Yli 60 % opiskelijoista kokee myös saaneensa apua kiusaamistilanteessa. Luvut ovat pysyneet samansuuntaisina eri lukuvuosina tarkasteltuna.

Kouluterveydenhuollon, koulupsykologien ja koulukuraattoreiden vastaanottokäynneistä kerätään palautetta oppilailta, opiskelijoilta ja huoltajilta. Tulokset kootaan puolen vuoden välein. Koonneista vastaavat Pirkanmaan hyvinvointialueen esihenkilöt ja palvelupäälliköt. Palautetta hyödynnetään opiskeluhuollon kehittämisessä ja esihenkilötyössä. Hyvinvointialueen ulkoisten nettisivujen kautta on myös mahdollista antaa asiakaspalautetta opiskeluhuollon palveluista ja/tai jättää yhteydenottopyyntö.

TEA-viisarin (2023) mukaan Tampereen kaupungin perusopetuksen koulujen opiskeluhuoltoryhmät kokoontuivat lukuvuoden 2022–2023 aikana keskimäärin kerran kahdessa kuukaudessa tai hieman useammin. Yhteisöllisten opiskeluhuoltoryhmien jäsenten kokoonpano toteutui muuten hyvin, paitsi vanhempien edustus oli puutteellista ja oppilaiden edustus toteutui vaihtelevasti. Lisäksi koululääkäri ja/tai terveydenhoitaja olivat mukana vaihtelevasti. Viimeisimmän lukiokoulutusta koskevan kyselyn mukaan lukuvuonna 2023–2024 opiskeluhuoltoryhmät kokoontuivat noin kerran kahdessa kuukaudessa tai harvemmin. Jäsenten kokokoonpano toteutui hyvin, mutta vanhempien edustus oli vaihtelevaa.

Nuorten tulevaisuusodotukset ovat heikentyneet merkittävästi. **Vuoden 2024 Nuorisobarometrissa** havaittiin jyrkkä lasku nuorten optimismissa. Nuorten kokema kuormitus on lisääntynyt erityisesti opintoihin, suorituspaineisiin, elämänkulun muutosvaiheisiin ja ympäristöön liittyvien huolten vuoksi. Vaikka tulevaisuususko on heikentynyt, nuorten kiinnittyminen suomalaiseen yhteiskuntaan on edelleen vahvaa. Luottamus yhteiskunnallisiin instituutioihin ja kiinnostus vaikuttamiseen ovat kasvaneet.

Tampereen kaupungin lukiokoulutuksen kysely opintojen aloituksesta pidetään lukuvuosittain lukion 1. vuosikurssin opiskelijoille. Lukion valintaan ja opiskelun aloittamisen lisäksi kyselyssä selvitetään myös opiskeluhuollollisia asioita. Kyselyn tuloksia lukuvuosina 2022–2023 ja 2024–2025 olivat muun muassa:

Kuvio 9. Kysely lukiokoulutuksen aloituksesta

Tampereen kaupungin lukiokoulutuksen kysely abiturienteille pidetään lukuvuosittain 3. periodin aikana. Kyselyn tuloksia vuosina 2023 ja 2025 olivat muun muassa:

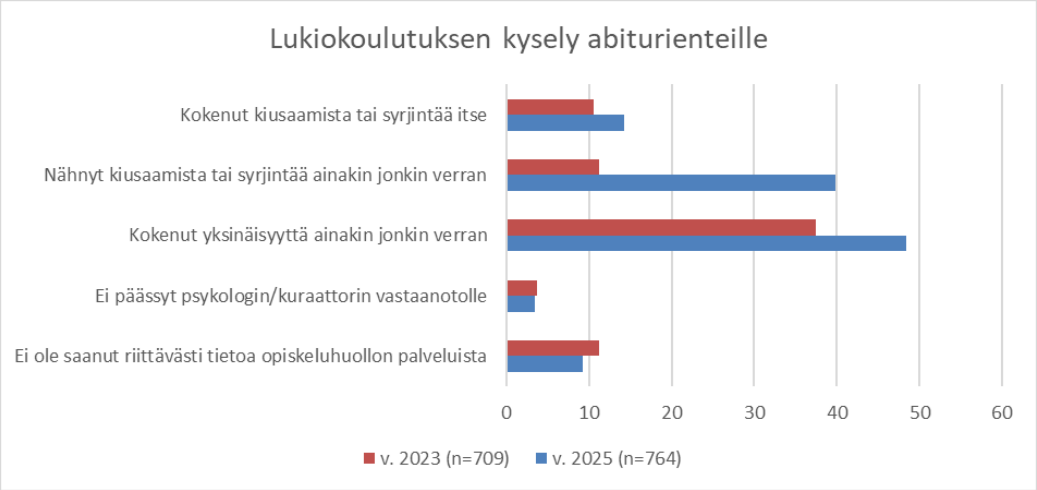

Kuvio 10. Lukiokoulutuksen kysely abiturienteille

Ammatillisessa koulutuksessa opiskelijat vastaavat palautekyselyihin opiskelun eri vaiheissa. Opiskelijapalautteet (aloitus- ja päättökyselyt) ovat valtakunnallisia kyselyitä, jotka toteutetaan Opetushallituksen (OPH) toimesta. Tulokset raportoidaan Vipunen.fi-palvelussa. Kyselyjen kohderyhmänä ovat opiskelijat, jotka suorittavat ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja, erikoisammattitutkintoja tai näiden tutkintojen osia. Lukuvuosina 2021–2025 Tampereen seudun ammattiopiston (Tredun) opiskelijapalautteen päättö- ja aloituskyselyn aikasarjassa ei ole noussut esiin merkittäviä epäkohtia tai vuosien välisiä muutoksia opetuksen toteuttamiseen ja opiskeluhuoltoon liittyvien kysymysten osalta. Ohessa opiskeluhuollon näkökulmasta kiinnostavia tuloksia lukuvuosilta 2021–2026. Vastausvaihtoehdot ovat asteikolla 1-5 (1=täysin eri mieltä, 5=täysin samaa mieltä).

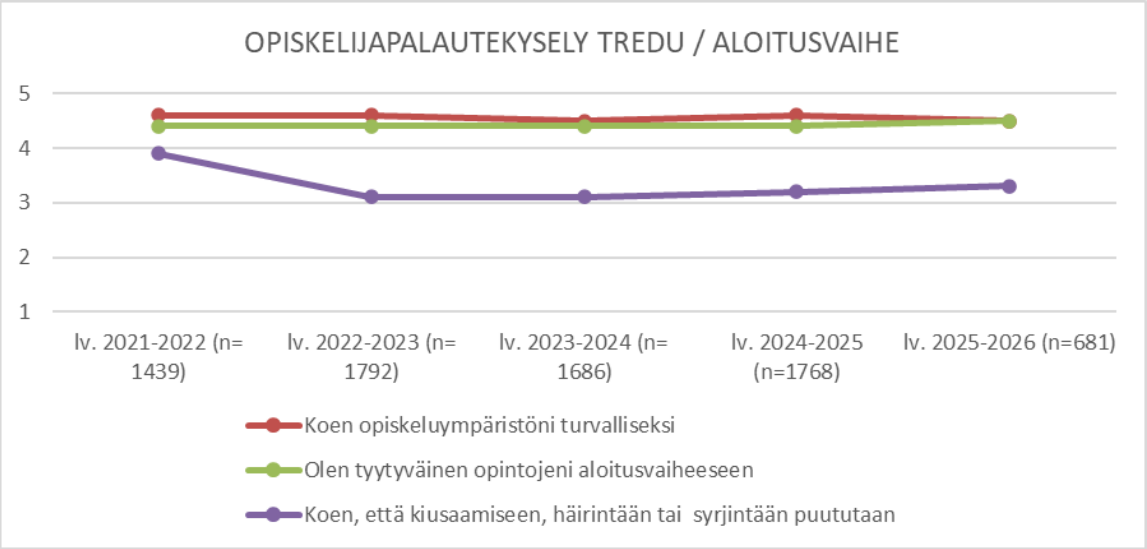

Kuvio 11. Opiskelijapalautekysely Tredu / aloitusvaihe

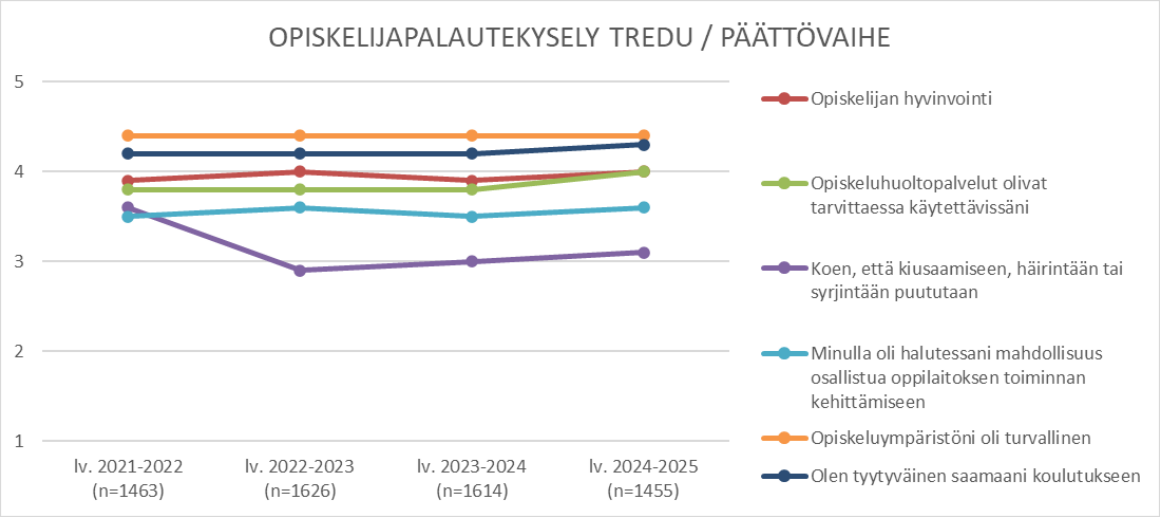

Kuvio 12. Opiskelijapalautekysely Tredu / päättövaihe

Vipunen.fi -palvelusta löytyvät myös työelämäpalautekyselyjen tulokset, joiden kautta voi tarkastella työelämän kokemuksia ja tyytyväisyyttä ammatillisten oppilaitosten toimintaan järjestää oppisopimukseen ja koulutussopimukseen perustuvaa koulutusta yhteistyössä työelämän kanssa. Lisäksi oppilaitoksissa tehdään omia kyselyjä aloitus- ja päätösvaiheessa valmentavien koulutusten opiskelijoille sekä kaikille opiskelijoille opintoihin ja sijoittumiseen liittyviä kyselyjä tai työpajoja. Oppivelvollisuuslakiin perustuen huoltajilta kerätään palautetta yhteistyöstä oppilaitoksen kanssa.

Hyvinvointialueen toimesta opiskeluhuollon ammattilaisille (terveydenhoitajille, kuraattoreille ja psykologeille) tehtiin kysely liittyen sekä oppilaiden ja opiskelijoiden saamaan opetushenkilöstön tukeen että opiskeluhuollon ammattilaisten ja opetushenkilöstön keskinäiseen yhteistyöhön. Oppilaiden ja opiskelijoiden koettiin saavan hyvin tukea erityisopettajalta ja perusopetuksessa rehtorilta, kun taas toisella asteella opinto-ohjaajan antama tuki oli merkittävää. Toisella asteella ohjaajien tuki oli arvioitu vähäiseksi. Opetushenkilöstön konsultaation ja yhteistyön saatavuuteen oltiin tyytyväisiä ja yhteistyö yksilökohtaisessa opiskeluhuoltotyössä koettiin keskimäärin hyvin toimivaksi. Kehittämisen tarvetta nousi esiin tiedottamisessa opiskeluhuollon ammattilaisten suuntaan. Kyselyssä tunnistettiin yhteistyötä vaikeuttavia tekijöitä ja nostettiin esiin toiveita yhteisöllisen työn toteuttamisesta sekä yleisiä kehittämistarpeita, joista suurin osin niveltyy opiskeluhuoltotyön johtamiseen. Tuloksia ja kehittämisideoita tullaan työstämään koulu-/ja oppilaitostasolla sekä hyödyntämään erityisesti yhteisjohtamisen näkökulmasta.

Tampereen kaupungin perusopetuksen henkilöstölle toteutettiin syksyllä 2025 opiskeluhuollon palveluiden saatavuutta ja riittävyyttä koskeva kysely, johon vastasi 178 työntekijää. Puolet vastaajista kokivat, että terveydenhoitajan ja kuraattorin palveluita oli riittävästi saatavilla. Psykologin palveluiden osalta 35 % vastasivat myönteisesti palveluiden riittävyyteen. Lääkärin palveluiden saatavuudessa koettiin olevan eniten puutteita. Noin puolet vastaajista olivat tyytyväisiä konsultaation ja tuen saatavuuteen haastavissa tilanteissa muilta opiskeluhuollon ammattilaisilta, paitsi lääkäriltä. Vastaajat olivat pääasiassa tyytyväisiä yhteistyöhän yksilökohtaisissa opiskelija-asioissa opiskeluhuollon henkilöstön kanssa, viestintään opiskeluhuollon ja opetushenkilöstön välillä sekä opiskeluhuoltopalveluista tiedottamiseen.

3.3. Kyselyistä ja seurantatiedoista nousevat teemat

Yhteisölliseen työhön ja yhteistyöhön panostaminen	**Kiusaaminen, syrjintä ja kouluväkivalta**	**Nuorten elämänhallintaan ja mielenterveyteen liittyvät ongelmat** Masennusoireilu ja ahdistuneisuus Neuropsykiatrinen oireilu, keskittymiskyvyn puute Terveydentila, arjen perustaidot ja liikkuminen	**Yksinäisyys** Yksinäisyyden kokemus Osallisuus ja yhteisöllisyys Itsenäisesti asuvat alaikäiset nuoret	**Alueellinen eriytyminen** **Maahanmuuton lisääntyminen**

Taulukko 1. Kyselyistä ja seurantatiedoista nousseet opiskeluhuollon teemat.

Suurin osa tamperelaisista lapsista ja nuorista voi hyvin ja kokee olonsa hyväksi koulussa. Tamperelaisten hyvinvoinnin tila -tietonäkymän mukaan hyvinvointia haastavia tekijöitä ovat muun muassa hyvinvointierojen kasvu, ylisukupolvisuus sekä erilaisiin etuuksiin kohdistuneet leikkaukset ja heikentynyt taloudellinen tilanne. Edelleen kasvavina ilmiöinä näkyvät alueellinen eriytyminen ja asuinalueiden väliset hyvinvointierot. Tampereella on korkeamman hyvinvoinnin ja matalamman hyvinvoinnin keskittymiä, jotka ovat vuosittain laajentuneet. Alueellisella eriytymisellä voi olla vaikutuksia yhteenkuuluvuuteen, turvallisuuteen ja yhdenvertaisiin mahdollisuuksiin. Monien lasten ja nuorten arkeen vaikuttaa perheen pienituloisuus, joka voi aiheuttaa ylimääräistä huolta sekä vaikeuttaa esimerkiksi harrastuksiin osallistumista. Tampereelle muuttaa paljon perheitä muualta ja heidän tukiverkkonsa voivat olla vähäiset. Lisäksi Tampereella asuu hieman yli 2000 alaikäistä nuorta itsenäisesti.

Tamperelaisten lasten ja nuorten tyytyväisyys elämään on hieman lisääntynyt, mutta ahdistuneisuus ja masennusoireilu eivät ole vähentyneet. Lasten ja nuorten kokemus omasta terveydestä on hieman parantunut, vaikka monet kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Liikkuminen vähenee iän myötä, eivätkä monet nuoret liiku riittävästi. Kyselyiden perusteella positiivisena trendinä lasten ja nuorten keskuudessa on vähentynyt päihteiden käyttö. Erilaisten kyselyiden tuloksissa sukupuolierot ovat merkittävät ja negatiiviset vastaukset korostuvat tytöillä muun muassa mielenterveyshaasteiden, terveydentilan, koulu-uupumuksen sekä yksinäisyyden ja häirinnän kokemusten osalta.

Lasten ja nuorten kiusaamiskokemukset ovat jonkin verran lisääntyneet perusopetuksessa ja vähentyneet 2. asteella. Syrjinnän kokemukset ovat kiusaamista yleisempiä. Väkivallan kokemukset ovat hieman vähentyneet, vaikka erilaiset väkivallan muodot, kuten fyysinen ja psyykkinen väkivalta sekä kiusaaminen, vaikuttavat edelleen lasten ja nuorten hyvinvointiin. Tamperelaisista peruskoululaisista suurin osa kokee olonsa turvalliseksi koulussa, mutta väkivaltatilanteista ei välttämättä kerrota aikuisille. Tytöt kokevat enemmän häiritsevää seksuaalista ehdottelua ja ahdistelua, tosin harvemmin kuin aiemmin. Yksinäisyyden kokemukset ovat vähentyneet erityisesti 2. asteella, vaikka eri tietolähteiden mukaan nuorten osallisuuden kokemus on heikentynyt. Myös nuorten optimismi ja tulevaisuususko on vähentynyt.

Ammatillisissa oppilaitoksissa sekä esi- ja perusopetuksessa vieraskielisten opiskelijoiden määrä on kasvanut vuosittain. Maahanmuuttajat eivät ole yhtenäinen ryhmä, vaan he tulevat Suomeen erilaisin perustein ja

erilaisista maista, joissa myös koulutusjärjestelmät vaihtelevat. Eroja on niin opiskeluvalmiuksien kuin aiemman koulutustaustan osalta; taustalla voi olla opintoja osittain käydystä peruskoulusta aina korkeakoulututkintoon saakka. Tästä syystä opiskelun aikaisen tuen ja erilaisten tukipalveluiden tarve voi olla moninainen.

Kyselyiden perusteella suurin osa lapsista ja nuorista kokee saaneensa tarvittaessa apua oppimiseen ja hyvinvointiin koulun ja opiskeluhuollon ammattilaisilta. Tamperelaiset peruskoululaiset myös tietävät pääsääntöisesti mitä tehdä, jos on huoli omasta tai kaverin hyvinvoinnista. Yli puolet kokevat saaneensa apua kiusaamistilanteissa. Lukiolaisista suurin osa kokee saaneensa riittävästi tietoa opiskeluhuollon palveluista, ja ammattikoululaisten kokemuksen mukaan palvelut olivat hyvin käytettävissä. Huoltajilla on myös pääasiassa hyvä kokemus yhteistyöstä koulun kanssa. Koulujen yhteisöllisten opiskeluhuoltoryhmien kokoonpano toteutuu muuten hyvin, mutta huoltajien, oppilaiden ja koululääkärien osallistuminen on vaihtelevaa. Pirkanmaan hyvinvointialueen opiskeluhuollon ammattilaisilla ja perusopetuksen henkilöstöllä on pääasiassa hyvät kokemukset yhteistyöstä ja mahdollisuudesta konsultaatioon.

Kaikki nämä ilmiöt vaikuttavat sekä yhteisöllisen että yksilöllisen opiskeluhuollon järjestämiseen:

- Ennaltaehkäisevä opiskeluhuoltotyö, yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisääminen koetaan tärkeäksi.
- Opiskeluhuollon järjestäminen on yhteistyökysymys. Hyvinvointialue toimii opiskeluhuoltohenkilöstön työnantajana ja koulutuksen järjestäjät vastaavat siitä, että opiskeluhuollon toiminnallinen kokonaisuus toimii arjessa.
- Yhteisjohtamisen ja yhdyspinnalla tapahtuvan työn huolellinen suunnittelu ja toteutus on välttämätöntä opiskeluhuollon toiminnallisen kokonaisuuden varmistamiseksi.
- On tärkeää kiinnittää huomiota riittävään resurssointiin matalamman hyvinvoinnin alueilla sijaitseviin oppilaitoksiin.

Kuva: Laura Happo / Tampereen kaupunki

4. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista

Opiskeluhuollon kokonaistarpeen arviossa on huomioitu koulutusten järjestäjien yksiköiden määrä, oppilasmäärät sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Kokonaistarvetta arvioidaan suhteessa oppilas- ja opiskelijamääriin sekä käytettävissä olevaan lasten ja nuorten hyvinvointia koskevaan arviointi- ja seurantatietoon, esimerkiksi kouluterveyskyselyn ja laajojen, koko ikäluokkaa koskevien terveystarkastusten tuottamaan tietoon. Kokonaistarvetta arvioidaan vuosittain koulutuksen järjestäjän monialaisessa ohjausryhmässä, ja samalla tämä opiskeluhuoltosuunnitelman yhteinen osuus päivitetään.

4.1. Opiskelijamäärät lukuvuonna 2025–2026

4.1.1. Esi- ja perusopetus

Tampereen kaupungilla on 53 esiopetusyksikköä ja 30 peruskoulua. Koulu voi muodostua useammasta koulutalosta. Koulupolut muodostuvat yhdestä yhtenäiskoulusta ja mahdollisesti yhdestä tai useammasta alakoulusta sekä esiopetuksesta. Koulupoluilla tarjotaan opetusta esiopetuksesta yhdeksänteen luokkaan asti. Esiopetus järjestetään pääsääntöisesti koulujen tiloissa. Koulupolkuja on Tampereella 16.

Esiopetuksen oppilaita on Tampereen kaupungin järjestämässä esiopetuksessa vuosittain noin 2000. Lukuvuoden 2026–2027 lopulla (17.2.2026) oppilaita oli yhteensä 1918. Lisäksi esiopetusta järjestää kolme muuta opetuksen järjestäjää: Tampereen steinerkoulu, Tampereen kristillinen koulu ja Svenska samskolan i Tammerfors.

ESIOPETUS (kaupungin järjestämä esiopetus)	Lasten määrä esiopetusyksiköissä	Lasten määrä kaksikielisessä esiopetuksessa	Yhteensä
Oppilasmäärä	1823	95	1918

Taulukko 2: Esiopetuksen oppilasmäärä ja tuen piirissä olevat (17.2.2026).

Perusopetuksen oppilaita Tampereella oli helmikuussa 2026 yhteensä 18 896, joista 1.–6.-luokkalaisia oli 12065 ja 7.–9.-luokkalaisia 6471. Erityisluokilla opiskeli yhteensä 1542 (7,9 %), joista OTE-luokilla 69. Oppilaskohtaisen tuen saajien määrää ei taulukossa näy siirtymävuoden vuoksi**. Oppilas- ja lapsikohtaisen osalta taulukot päivitetään sekä esi- että perusopetuksen osalta suunnitelmaan syksyllä 2026.** Vuonna 2024 ilman perusopetuksen päättötodistusta jäi yhteensä 51 oppilasta, joista vuosiluokkiin sitomattomasti opiskelevia oli 37,3 %, erityistä tukea saavia oppilaita 21,6 % ja monikielisiä 70 %. Koulua käymättömien oppilaiden jakautumisessa Tampereen sisällä näkyvät samat alueelliset haasteet kuin opiskeluhuollollisissa tarpeissa.

PERUSOPETUS TAMPERE	Oppilasmäärä vuosiluokat 1–6	Oppilaiden osuus (%) vuosiluokat 1–6	Oppilasmäärä vuosiluokat 7–9	Oppilaiden osuus (%) vuosiluokat 7–9	Valmistava	YHTEENSÄ
Oppilasmäärä	**12 0655**		**6471**		**360**	**18 896**
Erityisluokissa opiskelevat	953	7,9	589	9,1		**1542**
S2-opiskelijoiden määrä	2127	17,6	1020	15,8		**3147**

Taulukko 3: Tampereen perusopetuksen oppilasmäärät, S2-oppimäärän oppilaat sekä erityisluokilla opiskelevat (23.2.2026).

YKSITYISET KOULUT	Kristillinen koulu	Steinerkoulu	Normaalikoulu	Svenska samskolan	YHTEENSÄ
Esiopetus	31	31	0	26	88
Perusopetus	270	389	664	278	1601
Erityinen tuki	9				9
Oppilaskohtainen tuki	4		12	14	30

Tehostettu tuki	13				13
S2-opiskelijoiden määrä	15	35	37	2	89

Taulukko 4: Yksityisten koulujen oppilasmäärä ja tuen piirissä olevat (tammi-helmikuu 2026)

4.1.2. Toisen asteen koulutus

4.1.2.1 Lukio ja Tredu

Tampereen kaupunki järjestää toisen asteen koulutusta Tampereen seudun ammattiopisto Tredussa ja seitsemässä lukiossa, joista yksi on aikuislukio. Tampereella useassa lukiossa on jokin valtakunnallinen erityinen koulutustehtävä: Pyynikin lukiossa musiikki ja musiikkiteatteri, Sammon keskuslukiossa urheilu, Tammerkosken lukiossa kuvataide ja design sekä Tampereen klassillisessa lukiossa luonnontieteet. Tampereen lyseon lukiossa toimii kansainvälisen ylioppilastutkinnon (International Baccalaureate) IB-linja. Lisäksi lukioissa on mahdollista painottaa opintoja, esimerkiksi Tampereen teknillisessä lukiossa on matematiikan ja teknologian linja.

Tampereella toimii kaupungin ylläpitämien lukioiden lisäksi myös Tampereen yliopiston normaalikoulun lukio sekä neljä yksityistä lukiota: Kalevan lukio, Tampereen yhteiskoulun lukio (TYK), Svenska samskolan gymnasiet ja Tampereen steinerkoulun lukio.

Tampereella sijaitsevissa lukioissa opiskelevia oli syksyllä 2025 yhteensä 6603. Kaupungin päivälukioiden opiskelijamäärä yhteensä oli 4456 (20.9.2025). S2-opiskelijoiden määrä Tampereen kaupungin lukioissa oli 403 eli 9 % ja erityisjärjestelyjä tarvitsevia opiskelijoita oli 350 eli 7,9 %.

Ylioppilastutkintolautakunta myöntää opiskelijalle hakemuksesta oikeuden erityisjärjestelyihin ylioppilastutkinnon aikana. Yleisin erityisjärjestely on lisäaika kokeessa. Erityisjärjestelyiden perusteena voi olla opiskelijan sairaus, vamma, erityisen vaikea elämäntilanne, lukemisen ja kirjoittamisen erityisvaikeus sekä vieraskielisen kokelaan opetuskielen puutteellinen hallinta.

LUKIOT	**Pyynikin lukio**	**Sammon keskuslukio**	**Tammerkosken lukio**	**Tampereen klassillinen lukio**	**Tampereen lyseon lukio**	**Tampereen teknillinen lukio**	**YHTEENSÄ**
Opiskelijamäärä tilastopäivänä	525	1015	921	793	724	478	**4456**
S2-opiskelijoiden määrä	66	38	69	64	94	72	403
Jatkavien opiskelijoiden määrä (opiskeluaika 3v+)	52	149	141	96	62	38	538

TUVA-opiskelijoiden määrä (Tredu)	18	0	0	0	0	0	18
Erityisjärjestelyt opiskelijalla	48	49	94	65	62	32	350

Taulukko 5. Lukioiden oppilasmäärä (20.9.2025)

YKSITYISET LUKIOT	**Kalevan lukio**	**Tampereen yhteiskoulun lukio**	**Steinerkoulu**	**Tampereen normaalikoulu**	**Svenska samskolan gymnasiet**	**YHTEENSÄ**
Opiskelijamäärä tilastopäivänä	708	898	208	274	59	**2147**
S2-opiskelijoiden määrä		24			3	27
Jatkavien opiskelijoiden määrä (3v+)		147				147

Taulukko 6. Yksityisten lukioiden oppilasmäärät (20.9.2025)

Tampereen kaupungin lukiokoulutus kehittää tuen uudistuksen mukaisia toimintamalleja. Erityisesti opiskelijoiden oppimisen valmiuksia vahvistetaan ja mielen hyvinvointia sekä yhteisöllisyyttä tuetaan. Opettajia koulutetaan tunnistamaan tuen tarpeita mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tavoitteena on mahdollistaa opinnoissa eteneminen yksilöllisen suunnitelman mukaisesti ja vahvistaa opiskelijoiden toimintakykyä sekä vähentää koulutuksen negatiivisia keskeytyksiä. Tarve osa-aikaiselle pienryhmämuotoiselle ohjaukselle on kasvanut myös lukioissa, ja lukiot järjestävät monenlaisia yksilöllisiä ja ryhmämuotoisia tukitoimia.

Tampereen seudun ammattiopisto Tredu on Suomen toiseksi suurin ammatillisen koulutuksen järjestäjä, ja sen ylläpitäjäkuntana on Tampereen kaupunki. Tredu toimii 13 kampuksella kahdeksan kunnan alueella Pirkanmaalla ja tarjoaa 29 perustutkintoa, 21 ammattitutkintoa ja 11 erikoisammattitutkintoa. Opiskelu tapahtuu Tredun kampusten lisäksi työpaikoilla tapahtuvana oppisena, oppisopimuskoulutuksena työelämässä sekä muissa työelämän kaltaisissa oppimisympäristöissä, esimerkiksi pajatoiminnassa.

Tredun koulutuksissa opiskelee vuosittain noin 17 000 nuorta ja aikuista. Henkilöstöä on noin tuhat. Aloittavista opiskelijoista noin puolet on oppivelvollisia. Heistä valtaosa hakeutuu yhteishaussa opiskelemaan ammatillista perustutkintoa tai tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen; nämä opinnot alkavat vuosittain elokuussa. Perustutkinto-opiskelijat voivat opiskella myös englanninkielisissä tutkinnoissa sekä suorittaa kaksoistutkinnon. Tredussa on myös mahdollista suorittaa korkeakouluopintoja osana ammatillista tutkintoa sekä yhdistää kilpaurheilu ja opinnot.

Jatkuvassa haussa voi hakeutua opiskelemaan perustutkintoon, ammattitutkintoon tai erikoisammattitutkintoon tähtäävään koulutukseen. Osassa tutkintokoulutuksista on terveydentilaa tai toimintakykyä koskevia vaatimuksia, jotka voivat rajoittaa opiskelijaksi ottamista. Lisäksi Tredussa järjestetään osatutkintokoulutusta ja aikuisten perusopetusta.

Ammatillisen koulutuksen opiskelijalle tulee 1.8.2026 alkaen oikeus oppimisen tukeen, jota hän tarvitsee tutkinnon tai koulutuksen perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi. Oppimisen tuki järjestetään osana tutkintokoulutusta. Oppimisen tuki on opettajan antamaa tukiopetusta sekä opetus- ja ohjaushenkilöstön antamaa tukea ja ohjausta. Opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen, jos hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien, vamman, sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi säännöllistä tai pitkäaikaista erityisopetusta tutkinnon tai koulutuksen mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi eikä oppimisen tuki ole riittävää opiskelijan tuen tarpeiden kannalta. Opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen myös työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa. Erityinen tuki on erityisopettajan antamaa erityisopetusta. Lisäksi erityinen tuki on erityisopettajan konsultaatioon perustuvaa muuta opetusta ja ohjausta sekä opiskelijan tarvitsemia muita erityisiä opetus- ja opiskelujärjestelyjä.

Mahdolliset tukitoimet kirjataan opettajan, opinto-ohjaajan ja/tai erityisopettajan kanssa laadittavaan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan (HOKS). Tredun opiskelijoista kampuksittain erityistä tukea saa 10–30 % opiskelijoista.

Tredun opiskelijoista lähes 75 % on oikeutettu opiskeluterveydenhuollon palveluihin ja 80 % opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluihin, kaiken kaikkiaan noin 9 525 opiskelijaa. Aikuisten perusopetuksessa opiskelevat ovat kouluterveydenhuollon palvelujen piirissä. Opiskelijoista noin 35 % opiskelee aloilla, joilla edellytetään opiskeluterveydenhuollon tekemiä tartuntatautilain (1227/2016) ja muun lainsäädännön edellyttämiä opiskeluun liittyviä tutkimuksia, todistuksia ja lausuntoja.

Tredussa Tampereen kampuksilla opiskelee syksyllä 2026 arvion mukaan yhteensä noin 7 350 opiskelijaa, joista opiskeluhuolto-palveluiden piiriin kuuluu arvion mukaan noin 7 000 opiskelijaa. Tampereella perustutkinto-opiskelijoita on arvion mukaan yhteensä 6335.

TREDUN OPISKELUHUOLLON OPISKELIJAMÄÄRIEN JA PALVELUTARPEEN ARVIOT SYKSY 2026									
Tredu syksy 2026	PT-opiskelijat (ei sis. Opso-opiskelijat)	TUVA-opiskelijat	PT-opiskelijat (sis. Opso-opiskelijat)	Kuraattorit ja psykologit yhteensä + aikuisten perusopetus	Opisk.terveydenhuolto yhteensä	Arvio kuraattori- ja psykologipalvelut	Arvio opiskeluterveydenhuoltopalvelut	ARVIO kampuksen altistelähtöisten koulutusten PT Opiskelijat (ei sis. Opso-opiskelijat)	Arvio kouluterveydenhuolto (sis myös kuraattori- ja psykologipalvelut)
Kampus									
Hepolamminkatu	1985	100	2400	2540	2085	2500	2085	1500	40
Ajokinkuja	365	20	380	400	385	400	385	350	
Mediapolis	185	0	185	185	185	185	185		
Santalahdentie	2330	210	2475	2885	2540	2685	2540	460	200
Sammonkatu	815	0	895	955	815	895	815		60
Pirkkala	260		285	285	260	285	260		
Kangasala	495	40	560	600	535	600	535	295	
Nokia	495	55	585	650	550	640	550	235	
Ylöjärven Valo	300	40	380	420	340	420	340	85	
Ylöjärven Metsätie	75	0	95	95	75	95	75	75	
Lempäälä	260	24	265	289	284	289	284	0	
Orivesi	90	6	95	101	96	101	96	45	
Virrat	90		95	95	90	95	90	25	
Oppisopimuspalvelut	25		25	25	0	25		0	
Yhteensä	7770	495	8720	9525	8240	9215	8240	3070	300

Taulukko 7. Tredun opiskelijamäärät (arvio syksylle 2026)

4.1.2.2. Ammatillinen erityisopetus

Pirkanmaalla toimii kolme ammatillista erityisoppilaitosta (AMEO): Aitoon koulutuskeskus, Ammattiopisto Luovi ja Kiipulan Ammattiopisto, jotka kaikki tarjoavat koulutusta Tampereen kaupungin alueella. Koulutukset ovat työhön ja itsenäiseen elämään valmentava (TELMA) ja tutkintokoulutukseen valmentava (TUVA) koulutus sekä perustutkintokoulutuksia.

Ammatillinen erityisopetus on tarkoitettu opiskelijoille, jotka tarvitsevat opiskeluissaan erityistä tai vaativaa erityistä tukea yksilöllisten tuen tarpeiden vuoksi. (L 531 / 2017 §64–65). AMEO-koulujen opiskelijat ovat vaativan erityisen tuen opiskelijoita ja siksi tarvitsevat keskimääräistä toisen asteen opiskelijaa enemmän kaikkia opiskeluhuollon palveluita.

Aitoon koulutuskeskuksella on Tampereella kaksi toimipistettä, joissa opiskeli tammikuussa 2026 yhteensä 64 vaativan erityisen tuen opiskelijaa valmentavissa koulutuksissa (TELMA ja TUVA).

Ammattiopisto Luovissa Tampereella opiskeli tutkintotavoitteisissa koulutuksissa 151 opiskelijaa ja valmentavissa koulutuksissa (TELMA ja TUVA) 87 opiskelijaa.

Kiipulan Ammattiopistossa opiskeli TUVA- ja tutkintotavoitteisissa koulutuksissa 170 opiskelijaa ja TELMA-koulutuksessa 37 opiskelijaa.

Oppilaitos (Tampereen toimipisteet)	Opiskelija-määrä	TELMA-opiskelijat	TUVA-opiske-lijat	S2-opiskelijat
Ammattiopisto Luovi	240	42	45	2
Kiipulan ammat-tiopisto	217	37	52	10
Aitoon koulutuskes-kus	64	40	24	0
Yhteensä	**521**	119	121	12

Taulukko 8. Ammatillisten erityisoppilaitosten opiskelijat Tampereen toimipisteissä (tammi-helmikuu 2026).

4.2. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut

4.2.1. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuolto on kouluilla tarjottavaa lähipalvelua. Vuosittaisten terveystarkastusten lisäksi kouluterveydenhoitaja tapaa oppilaita ja perheitä yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Koululääkärien työssä korostuvat terveystarkastusten lisäksi keskittymis- ja oppimiskyvyn ja mielenterveyden haasteet.

Opiskeluterveydenhuollon palveluita tarjotaan Tampereella useassa eri toimipisteessä. Tullinkulman keskitetty toimipiste palvelee suurinta osaa opiskelijoista. Lisäksi terveydenhuollon palveluita on suurimmilla Tredun toimipisteillä ja monella lukiolla. Opiskeluterveydenhuollon lääkärityö painottuu mielenterveyskäynteihin.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajien ja lääkäreiden osalta noudatetaan sosiaali- ja terveysministeriön suositusta henkilöstömitoituksesta. Yhtä kouluterveydenhoitajaa kohden suositus on 460 oppilasta ja yhtä koululääkäriä kohden enintään 2100 oppilasta/kokopäiväinen lääkäri tai yksi työpäivä viikossa 500 oppilasta kohden (Lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon henkilöstömitoitussuositukset 2023, THL).

Opiskeluterveydenhuollossa toisella asteella yhtä terveydenhoitajaa kohden suositus on 570 opiskelijaa ja yhtä opiskeluterveydenhuollon lääkäriä kohden enintään 1800 opiskelijaa (Henkilöstömitoitussuositus, Opiskeluterveydenhuollon opas, STM 2021). Kokonaistarpeen arvioissa huomioidaan oppilas- ja opiskelijamäärien lisäksi eri-ikäisten ja eri taustoista tulevien oppilaiden ja opiskelijoiden arvioitu tuen tarve sekä opiskeluun ja oppilaitosyhteisöön liittyvät opiskeluhuoltopalvelujen tarpeeseen vaikuttavat tiedot.

Tampereella kouluterveydenhoitajaresurssi on 46 kouluterveydenhoitajaa, mikä tarkoittaa keskimäärin 456 oppilasta/terveydenhoitaja. Opiskeluterveydenhuollon resurssi on 32 opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajaa, mikä tarkoittaa keskimäärin 530 opiskelijaa/terveydenhoitaja.

Lääkäriresurssitilanne **perusopetuksen** kouluilla on kohentunut koululääkäritehtävien paremman täyttöasteen myötä, mutta koulukohtaisia eroja esiintyy jossain määrin niin lääkäripalvelutarpeissa kuin käytettävissä olevien voimavarojen osalta. Vuoden 2026 keväästä alkaen pyritään turvaamaan uudenlaisin järjestelyin selkeästi aiempaa kattavammin lääkärin terveystarkastusten toteutuminen.

Toisella asteella käytettävissä oleva lääkäriresurssi kohdennetaan tarpeenmukaisesti ja opiskelukyvyn tukemiseksi erityisesti mielenterveyden hoitoon. Virkojen täyttöasteessa on edelleen jonkin verran vajeita.

4.2.2. Psykologi- ja kuraattoripalvelut

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 a §:n (16.12.2021/1146) mukaan psykologi- ja kuraattoripalveluita järjestettäessä saa yhtä kuraattoria kohde olla enintään 670 opiskelijaa ja yhtä psykologia kohden enintään 780 opiskelijaa.

Oppilas- ja opiskelijamäärä yhtä työntekijää kohden on vain karkea mittari resursointitarpeen arvioinnissa. Erityisen tärkeää on huomioida arvioinnissa paitsi aiemmin mainitut laadulliset erityispiirteet, ilmiöt, kyselyiden ja asiakaspalautteiden tulokset myös opiskeluhuollon työntekijöiltä kerättävät työn laadun ja seurannan indikaattorit. Näitä indikaattoreita ovat mm. odotusajat palveluihin pääsemiseksi lakisääteisessä määräajassa, psykologin tutkimuksiin pääsy, tukikäyntien tiheys, työn kuormitus ja hallinta. Opiskeluhuoltotyön laaja-alaisuuden merkitys tunnistetaan ja varataan resurssia yksilöasiakastyön lisäksi opiskeluhuollon asiantuntijoiden tekemään ehkäisevään, yhteisölliseen työhön, jota suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä koulun tai oppilaitoksen muun henkilöstön kanssa.

Opiskelijamäärä (2026)		**Henkilötyövuodet, psykologit 2026**	**Henkilötyövuodet, kuraattorit 2026**	**Keskimääräinen opiskelijamäärä/ psykologi**	**Keskimääräinen opiskelijamäärä/ kuraattori**
Esi- ja perusopetus, Tampereen kaupunki	20814				
Esi- ja perusopetus, yksityiset	1765				
Esi- ja perusopetus YHTEENSÄ	**22579**	**29,4**	**33**	**765**	**682**
Lukiot	7003				

Tredu, Tampere	6734				
Ameo	892				
Muut	2282				
Toisen asteen koulutus YHTEENSÄ	**16911 -> 16529 (ilman aikuislukiota, jolle ei palvelut kaikin osin kuulu)**	**18,7**	**20,1 (aikuislukio vähennetty)**	**884**	**822**

Taulukko 9. Opiskeluhuoltopalvelut

Tarkemmat resurssikohdennukset koulutustoimialoittain tai koulupoluittain ovat koulutuksen järjestäjien opiskeluhuoltosuunnitelmissa.

Kuva: Laura Happo/Tampereen kaupunki

5. Opiskeluhuollon toimenpiteet

Opiskeluhuolto oli syksyn 2025 aikana keskusteluteemana erilaisissa kaupungin neuvostoissa ja ryhmissä opiskeluhuoltosuunnitelman päivittämiseen liittyen. Keskusteluissa nousi esille opiskeluhuoltoon liittyen tärkeinä tekijöinä muun muassa työntekijöiden kohtaamistaidot, osallisuus ja yhteisöllisyys sekä arjen perustaitojen vahvistaminen.

Lasten parlamentin jäsenten mielestä koulunkäynnin kannalta merkityksellisiä asioita ovat muun muassa kaverit, oppiminen, ruoka, retket, hyvät opettajat ja välitunnit. Lapset pitävät tärkeänä sitä, että opettaja kannustaa ja motivoi lapsia opiskeluun sekä muistuttaa opiskelun merkityksestä tulevaisuuden kannalta. Hyvä ruoka, luokkien viihtyisyys ja siisteys sekä nykyaikaiset opiskeluvälineet lisäävät koulunkäynnin mielekkyyttä. Lapset toivovat, että kiusaamiseen ja luokassa häiriköintiin puututaan, jotta jokaisella on mukava olla koulussa, kenenkään ei tarvitse pelätä tulla kouluun ja luokassa on työrauha.

Nuorisovaltuuston edustajat korostivat, että toiselle asteelle siirryttäessä ensimmäisille viikoilla olisi riittävästi aikaa ryhmäytymiseen ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen. Nuoret pitivät tärkeänä, että kaikki pääsisivät osallistumaan koulua tai oppilaitosta koskeviin päätöksiin jollakin tavalla ja että opettajat olisivat kiinnostuneita heistä ja heidän ajatuksistaan.

Vammaisneuvoston opiskeluhuoltoon liittyvässä keskustelussa nostettiin esille vammaisuuden ja moninaisuuden huomioiminen koulussa ja henkilöstön kouluttaminen kohtaamiseen ja puheeksi ottoon liittyen. Neuvoston jäsenet toivat esille hyviä kokemuksia kouluvierailuista ja kokemusasiantuntijoiden käyttämisestä. Neuvoston jäsenet pitävät tärkeänä, että vammaisia opiskelijoita otetaan mukaan tutor- ja tukihenkilötoimintaan sekä esteettömyyden ja kiusaamiseen puuttumisen suunnitteluun. Koulun tilaratkaisut ovat merkittäviä asioita psykologisen kuormituksen vähentämiseksi ja tasavertaisuuden lisäämiseksi. Yhteisöllisyyttä

lisätään tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua tasavertaisesti muiden opiskelijoiden kanssa. Keskustelussa tuotiin esille myös ADHD- ja nepsy-piirteisten lasten huomioiminen ryhmässä.

Maahanmuuttajaneuvoston jäsenet toivat esille tärkeänä asiana vanhempien ja koulun välisen yhteistyön kehittämisen. Neuvosto toivoi enemmän tukea monikielisten perheiden vanhemmille, esimerkiksi Wilman käyttöön liittyen, jotta he voivat osallistua lapsen koulunkäynnin seuraamiseen. Opiskeluhuollon henkilöstön esittäytyminen ja työskentelystä kertominen madaltavat kynnystä yhteydenottoon. Opiskeluhuollon palveluihin pääsyssä haasteena nähtiin pitkät jonot erityisesti koululääkärille. Keskustelussa pohdittiin monikielisten opiskelijoiden hakeutumista lukio-opintoihin ja sitä, että nuoret tarvitsevat kannustusta ja tietoa mahdollisuuksista. Kielitaitoon panostaminen nähtiin tärkeänä asiana yhteisöön kiinnittymiseksi ja osallisuuden lisäämiseksi. Lisäksi korostettiin monikielisten opiskelijoiden erilaisia taustoja ja elämäntilanteita. Kouluttamista ja tiedottamista tarvitaan ennakkoluulojen ja asenteiden vähentämiseksi.

Tampereen vanhemmat ry toi esille yhteistyön tärkeyden esille opiskeluhuollon asioissa. Tampereen vanhemmat nostivat esille, että vanhempainilloissa olisi hyvä esitellä konkreettisesti opiskeluhuollon roolia sekä esitellä koulun opiskeluhuollon ammattilaisten tehtäviä. Tapaamisessa keskusteltiin myös mahdollisista yhteisten koulutustilaisuuksien järjestämisestä.

Monialaisen opiskeluhuollon ohjausryhmässä käsiteltiin kouluterveyskyselyn tuloksia eri koulutuksen järjestäjien näkökulmasta mielen hyvinvoinnin teemaan liittyen syksyllä 2025. Tulosten perusteella on kiinnitettävä huomiota yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen yksinäisyyden vähentämiseksi. Työntekijöiden kohtaamistaidot ja ennaltaehkäisevä työskentely korostuvat. Eri koulutuksen järjestäjien osalta kouluterveyskyselyn tuloksissa negatiiviset kokemukset kasautuivat erityisesti tyttöjen kohdalla. Tuloksissa korostuvat myös arjen perusasioiden merkitys, ruoka, uni ja liikunta sekä vapaa-aikaan ja harrastustoimintaan panostaminen. Näihin toivotaan enemmän huomiointia vanhemmilta ja kodilta. Pirkanmaan hyvinvointialue ja koulutuksen järjestäjät, vanhempien edustus ja opiskelijoiden edustus kehittävät yhdessä mielenterveys- ja päihdeasioiden psykoedukaatiota lapsille, nuorille, huoltajille ja työntekijöille.

Nuorille hyvinvointia yhdessä tekemällä -hankkeessa edistetään 15–29-vuotiaiden nuorten hyvinvointia ja sujuvaa arkea lisäämällä toimijoiden välistä yhteistyötä. Hanketta toteutetaan vuosina 2024–2026 osana Hyvinvoinnin kehitysohjelmaa. Hankkeessa kartoitettiin nuorten yksinäisyyden ja uupumuksen taloudellisia vaikutuksia ihmiskeskeisen vaikuttavuuslaskennan avulla. Selvityksen perusteella hankkeessa laadittiin suosituksia nuorten yksinäisyyden ja uupumuksen ennaltaehkäisyksi ja hoidoksi, kuten varhainen puuttuminen ja riskitekijöiden tunnistaminen, palveluiden saavutettavuuden ja nuorten tavoittamisen kehittäminen, tuen kohdistaminen siirtymävaiheisiin, monialaisen yhteistyön vahvistaminen ja vaikuttavuustiedon hyödyntäminen.

Lapsiystävällinen kunta -työn toimintasuunnitelmassa vuosille 2025–2026 lapset ja nuoret nostivat yhdeksi tavoitteeksi lasten väkivaltaiseen käyttäytymiseen puuttumisen ja sen ehkäisemisen. Toimenpiteinä tavoitteen saavuttamiseksi ovat henkilöstön tietoisuuden lisääminen ja tukeminen väkivallan teemoista, lasten ja nuorten tiedon lisääminen väkivallan seurauksista ja lieveilmiöistä sekä yhteistyön tiivistäminen eri toimijoiden välillä. Tavoitteena on myös laatia kaupunkitasoinen, yhteinen suunnitelma perusopetuksessa oppilaan suojaamiseksi kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta.

Tampereella on laadittu lakisääteinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2026–2028. Suunnitelma sisältää tavoitteet ja toimenpiteet lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ikäryhmälle 0–17-vuotiaat ja monet niistä koskevat myös opiskeluhuoltoa:

Tavoite	Tekoja tavoitteen toteuttamiseen	Ilmiöt	Mittarit
Arki on tasapainoista ja perustarpeet täyttyvät ikätasoisesti	Tuetaan lapsille läheisten aikuisten roolia ja vahvistetaan vanhemmuutta sekä kuuluvuuden tunnetta. Lisätään lasten ja nuorten luottamusta yhteiskuntaan ja tulevaisuuteen. Vahvistetaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja.	Perheen kokonaishyvinvointi, vanhemmuus, taloudellinen eriarvoisuus, liikkumattomuus, yksinäisyys ja päihteiden käyttö.	• Keskusteluyhteys vanhempiin • Varhaiskasvatuksen osallistumisprosentti • Terveellinen, suositusten mukainen lounas • Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista (Hyte-kerroin)
Lapset ja nuoret liikkuvat enemmän ja monipuolisemmin	Vahvistetaan varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen perustyötä liikkumisen tukemiseksi. Tuetaan liikunnallista elämäntapaa ja arkiliikkumista sekä tarjotaan ohjattua ja omaehtoista toimintaa. Kehitetään lähiliikuntapaikkoja ja puistoja oppilaitosten läheisyyteen.	Liikkumattomuus ja mielen hyvinvoinnin haasteet.	• Fyysinen toimintakyky • Säännöllisen/hengästyttävän liikunnan määrä • Koulumatkojen kulkutapa • Koulupäivän aktiivisuuden lisääminen • Liikkuminen osana varhaiskasvatuspäivää
Lapset ja nuoret kokevat olevansa osa yhteisöjä omana itsenään	Mahdollistetaan osallistuminen ja kuuluminen yhteisöön. Tuetaan taloudellisesti ja sosiaalisesti heikommassa asemassa olevia positiivisella erityiskohtelulla. Edistetään lasten ja nuorten kanssa toimivien kielitietoisuutta ja tuetaan kielten oppimista.	Turvattomuus, osallisuuden ja yhteisöllisyyden puute, kotoutumisen haasteet, yksinäisyys ja syrjinnän kokemukset.	• Kokemus yksinäisyydestä • Harrastaminen ja vapaa-ajan vietto • Hyvä olo koulussa ja mahdollisuus mielipiteen ilmaisuun • Kokemus rasismista ja/tai syrjinnästä • Osallisuuden kokemus
Turvallinen arki	Ehkäistään kiusaamista, häirintää, väkivaltaa ja päihteiden käyttöä. Suojataan lapsia ja nuoria väkivallalta ja luodaan turvallisia ympäristöjä. Lisätään tietoisuutta ja osaamista turvallisesta teknologian käytöstä, liikenneturvallisuudesta ja päihdehaitoista. Lisätään asenne- ja tietoisuustyötä aikuisille.	Perheen kokonaishyvinvointi, vanhemmuus, päihteiden käyttö, syrjinnän kokemukset, yksinäisyys, mielen hyvinvoinnin haasteet, turvattomuus ja kotoutumisen haasteet.	• Fyysisen uhan kokemus • Seksuaalisen häirinnän kokemus • Huoli rikoksista, väkivallasta tai häirinnästä • Kokemus kiusaamisesta/huoltajan kokemus oman lapsen kiusatuksi tulemisesta • Kuritusväkivallan väheneminen
Lapset ja nuoret kokevat tulevaisuutensa toiveikkaana	Tuetaan suojaavia tekijöitä ja opetetaan itsemyötätuntoa. Kehitetään tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä oppimisen taitoja. Lisätään nuorille tietoa palveluista, ammatinvalinnan vaihtoehdoista ja osallistumismahdollisuuksista. Koulutetaan aikuisille mielen hyvinvoinnin vahvistamisen taitoja.	Perheen kokonaishyvinvointi, vanhemmuus, kotoutumisen haasteet, yksinäisyys ja mielen hyvinvoinnin haasteet, turvattomuus sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden puute.	• Mielen hyvinvointi • Palautteen saaminen opettajalta omasta oppimisesta ja edistymisestä • Kokemus omista jatko-opintovalmiuksista toisella asteella/hakeutuminen lukiokoulutukseen • Tietoisuus oppimista ja kasvua tukevista palveluista

Taulukko 10. Tampereen hyvinvointisuunnitelman tavoitteet, toimenpiteet, mittarit ja ilmiöt ikäryhmälle 0–17-vuotiaat.

Kuva: Laura Happo/Tampereen kaupunki

6. Koulutuksen järjestäjien opiskeluhuoltosuunnitelmat

Tampereen tehdään kunkin koulutusalan opetussuunnitelman mukaiset opiskeluhuoltosuunnitelmat esi- ja perusopetukseen, lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen, jota tämä yhteinen osa täydentää. Nämä suunnitelmat käsitellään palveluista vastaavissa lautakunnissa vuonna 2026. Opiskeluhuoltosuunnitelmat ovat osa Tampereen kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa.